
ГЛАВА 8 – РИБАРСТВО

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Компетенциите на Общността по отношение на рибарството се основават на същите разпоредби от Договора за създаване на Европейската общност (Римския договор), както разпоредбите за земеделието, като несъмнено последните обхващат отношенията, свързани с регулиране на рибарството. По-конкретно, това са разпоредбите на чл. 32-38 от Договора за създаване на Европейската общност, които регламентират селското стопанство. Предвижда се, че общият пазар се разпростира върху селското стопанство и търговията със селскостопанските продукти, като последните са продукти от почвата, на животновъдството, риболова, както и продукти след първоначална обработка, пряко свързани с тези продукти.

Макар и част от Общата селскостопанска политика, рибарството придобива самостоятелно значение и неговата правна уредба оформя една автономна политика, наречена Обща политика по рибарството.

Общата политика по рибарство (ОПР) е основният инструмент за управление в рибарството и аквакултурите в Европейския съюз. ОПР бе създадена с цел управление на общия ресурс и изпълнение на изискванията, залегнали в Договорите на Европейската общност. Рибите се считат за естествен и подвижен ресурс и съответно за обща собственост. Договорите, които учредяват Европейската общност, поставят условие за съществуването на единна политика в тази област, т. е. необходимо е да съществуват общи правила, приети на ниво ЕО и приложими в страните-членки. Първите общи мерки в отрасъл "Рибарство" датират от 1970 г. Те се отнасят за достъпа до риболовните акватории, пазари и структури. Прието е, че рибарите на ЕО трябва да имат равен достъп до водите на страните-членки. Запазва се обаче правото на местните рибари да ловят риба в местни води с цел малките съдове да имат достъп до традиционни пристанища. Предприети са и мерки за създаване на общ пазар на риба и рибни продукти. С оглед модернизиране на риболовните съдове и бордовите съоръжения е създадена съответната структурна политика. Тези мерки придобиват още по-голямо значение, когато през 1976 г. страните-членки, следвайки международните тенденции, се съгласяват да разширят риболовните си акватории от 12 на 200 мили от техните брегове. Те решават също, че е най-добре ЕО да управлява рибарството във водите, които са под тяхна юрисдикция, и да защитава интересите им по международни договори. След тежки преговори, през 1983 г. се създава Общата политика по рибарство.

Основните принципи, залегнали в ОПР, са:

- равен достъп на всички страни-членки до водите на Общността;
- привеждане в съответствие на риболовните усилия и флоти с ограничените рибни ресурси;
- относителна стабилност на риболовните квоти при разпределение на ресурсите;

изключителна компетентност на Общността при представяне на интересите на страните-членки при международни договори в отношенията с трети страни.

Първият преглед на ОПР през 1992 г. показва, че при съществуването на прекалено много кораби и при наличните ресурси техническите мерки и контрол сами по себе си не може да предотвратят свръхулова. Размерът на улова също трябва да се регулира. С оглед подсилването на ефективността на ОПР връзката между отделните компоненти на политиката бе подсилена.

Съответните мерки по контрола бяха предприети с оглед да се осигури съблюдаването им в целия сектор. Нови технологии започват да се използват за предаване на информация на съответните органи и за извършване на мониторинга на по-големите кораби чрез сателитна система.

Вторият преглед на ОПР се извърши през 2002 г. като един от най-важните приоритети на ОПР бе по-ефективното съхранение и управление на ресурса. Това от своя страна се явява предпоставка за постигане на другите цели на политиката. Новият подход на ЕК по отношение на управление на рибарството цели:

- да се пренасочи управлението към една по-дългосрочна перспектива с оглед на осигуряване на по-добри запаси, което ще се постигне с помощта на новите многогодишни планове за управление на рибарството;
- засилване контрола върху капацитета на риболовния флот и спиране на помощта за изграждане на нови риболовни съдове;
- да се инкорпорира опазването на околната среда в управлението на рибарството, свързано от своя страна със защита на биоразнообразието;
- да се засили ролята на научните съвети в тази област.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО:

ОПР се подразделя на следните основни раздели:

- Управление на ресурсите, инспекция и контрол, обхващащи следните дейности и системи: определяне и управление на общите допустими улови по видове и категории (тегло/размери) риба, квоти за риболов, лицензи за риболов, приложение на технически мерки; инспекции и контрол над риболовните дейности в национални води, както и над риболова, осъществяван от риболовни съдове на страните-членки извън водите на Европейската общност; изграждане, поддържане на средства и системи за наблюдение над риболова, като контролни плавателни съдове, самолети и наземни транспортни средства, ефикасно прилагане на система за сателитно наблюдение на категорията риболовни кораби, за които европейското законодателство изисква това; изграждане и поддържане на бази-данни, позволяващи кръстосано засичане на информацията за уловите с данни от други източници и осигуряване връзка между тях и съответните системи на Европейската комисия;
- Обща пазарна политика, регламентираща контрола по прилагането от страните-членки на общи стандарти за предлагане на пазара на продуктите на рибарството и аквакултурите, признаване на организации на производителите в рибарството и аквакултурите, които представляват изключение от правилата за конкуренция; ценова политика, основана на събиране и предаване на информация за пазарните цени, и действаща чрез механизми, като: изтеглянето на продукти от пазара, помощи за частно складиране, компенсаторни плащания; възможности за приемане на защитни мерки в случай на сериозен дисбаланс на пазара на риба и рибни продукти.
- Структурни мерки (включително регистър на риболовните кораби): прилагане и управление на структурната политика в областта на рибарството и аквакултурите, в частност структурните програми, съвместно финансирани от структурния фонд в рибарството (Финансовия ориентационен инструмент за рибарството) и многогодишните ориентационни програми; измерване на риболовните съдове; изграждане на регистър на Риболовния флот, данните от който редовно се изпращат на Регистъра на Общността.
- Външни отношения: ЕС има изключителната компетентност да представлява страните-членки по

споразумения със страни извън ЕС и международни конвенции във връзка с ползване на риболовни ресурси и права. Квотите за улов на страните-кандидатки, произтичащи от участие в международни конвенции и организации в областта на риболова, след присъединяването ще преминат към Общността, като всяка страна-членка се ползва с такава относителна (процентна) част от общия дял на ЕС по съответните видове извън водите на общността, с каквато е влязла в ЕС на базата на действащия в тази сфера в ЕС принцип на относителната стабилност.

Достиженията на правото на ЕС (acquis) по глава 8 се състоят от регламенти, които не изискват реално транспониране в националното законодателство. Страните-кандидатки, обаче, се приканват преди присъединяването да подготвят администрацията и операторите за бъдещо участие в Общата политика за рибарството и да осигурят бъдещото прилагане на разпоредбите на достиженията на правото на ЕС (acquis) от момента на присъединяване. Има се предвид и участието на страните-кандидатки в споразумения или конвенции за рибарството, както и в регионални риболовни организации.

Оценката на административния капацитет на страната-кандидатка да управлява Общата политика за рибарството трябва да отчита съществуването на централна администрация, способна да управлява политиката. "Достиженията на правото на ЕС (acquis)" по глава 8 не предписват определен организационен модел на администрацията.

Нашата страна е поела ангажимент да приведе националното си законодателство в съответствие със законодателството на ЕС до края на 2005 г.

Във връзка с горния ангажимент са приети следните нормативни актове, които са хармонизирани със съответните регламенти на ЕС:

1. Закон за рибарството и аквакултурите – ДВ, бр.41/24.04.2001 г. Основна цел на закона е създаването на правна рамка за въвеждане в българското законодателство на актовете на ЕС, установяващи правилата в областта на общата политика на рибарството.
2. Закон за изменение и допълнение на Кодекса на търговското мореплаване – ДВ, бр.113/03.12.2002 г. В Кодекса се предвижда създаване на регистър на риболовните кораби като електронна база-данни, която е част от регистрите на корабите в българските пристанища.
3. НАРЕДБА № 43 от 26.11.2001 г. за реда за водене на риболовен дневник и реда за съставяне и предаване на декларация за произход, издадена от министъра на земеделието и горите, обн., ДВ, бр. 106 от 7.12.2001 г.;
4. НАРЕДБА за условията и реда за издаване на разрешителни за риболов и регистрация на лицата, развъждащи и отглеждащи риба и други водни организми, приета с ПМС № 269 от 26.11.2001 г., обн., ДВ, бр. 105 от 4.12.2001 г., в сила от 4.12.2001 г., изм., бр. 89 от 20.09.2002 г.;
5. НАРЕДБА № 1 от 10.01.2003 г. за вписване в регистъра на корабите, издадена от министъра на транспорта и съобщенията, обн., ДВ, бр. 7 от 24.01.2003 г.

Политиката в областта на рибарството в България се осъществява от Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) към Министерството на земеделието и горите и регионалните звена към нея. ИАРА осъществява дейности по опазването, охраната и възпроизводството на рибните ресурси и контрола по спазването на утвърдените режими за риболова и рибностопанските дейности във вътрешните водоеми на страната и българската териториална зона на Черно море и река Дунав (контрол върху риболовните дейности, издаване на разрешителни за стопански риболов, участие в поддържането на регистъра на риболовните кораби, събиране и обработка на риболовни статистически данни и други). В прилагането на мерките по ОПР ще участват също така Изпълнителната агенция "Морска администрация" (ИАМА) към Министерството на съобщенията и

транспорта, както и Националната ветеринарномедицинска служба към МЗГ.

Важно е да се отбележи, че за подпомагане развитието и защита интересите на производителите и преработвателите на риба и аквакултури в техен интерес е да създадат и развият функционални и активни организации на производителите, които да подпомагат своите членове както при планиране на производството, разпространение на информация за добри практики и технологии, така и за подобряване на пазарните позиции на производителите чрез концентрация на реализацията на продукцията. Такива организации също така биха облекчили отделните производители във връзка с кандидатстването и получаването на финансовото подпомагане, което ще им се полага по схемите на Финансовия ориентационен инструмент за рибарството и ще бъдат задължителни за използване при евентуална възможност в черноморския риболов да се прилагат интервенционни операции по окончателно и/или временно изтегляне от пазара и частно съхранение на улова. Европейското законодателство предвижда възможност за предоставяне на временно подпомагане за развитие дейността на организации на производителите в рибарството след присъединяването.

Трябва да бъде отбелязано разбира се, че достиженията на правото на ЕС (acquis) за управлението на ресурси, инспекция и контрол са само много бегло приложими за държавите без излаз на водни басейни и приложенията за регистрация на флота се прилагат само за онези държави, които разполагат с риболовни кораби под свой флаг. Трябва също да се отбележи, че достиженията на правото на ЕС (acquis) за управление на ресурсите варират по съдържание в зависимост от прилежащите риболовни области (напр. Атлантически океан, Балтийско море, Средиземно море).

ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО

Преговорите бяха приключени с Кипър, Република Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия и Словения през Декември 2002 г.

С България и Румъния преговорите са временно приключили.

България

Позицията за преговори на Република България по Глава 8 "Рибарство" беше предадена на ЕК на 16.11.2000 г. Главата бе отворена на 30.03.2001 г. и беше временно затворена на 17.05.2001 г., като бяха предадени три допълнителни информации към позицията.

- Главата отворена: март 2001 г.
- Състояние: временно затворена през май 2001 г.
- Преходни периоди: няма

Румъния

- Главата отворена: май 2001 г.
- Състояние: временно затворена през юни 2001 г.
- Преходни периоди: няма

Кипър

Кипър се ангажира да намали броя на риболовните си съдове, действащи Средиземно море, в съответствие със съгласуваните цели и срокове

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през април 2000 г.)
- Преходни периоди: няма

Република Чехия

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през май 1999 г.)
- Преходни периоди: няма

Естония

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през април 2000 г.)
- Преходни периоди: няма

Унгария

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през април 1999 г.)
- Преходни периоди: няма

Латвия

- Главата отворена: октомври 2000 г.
 - Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през октомври 2001 г.)
 - Преходни периоди:
 - Латвия поиска изключващ режим за някои води (специфичен консервационен режим в залива на Рига)
 - Искания, различни от преходните периоди: Латвия поиска включването на по-нататъшни видове риби в регулацията на организацията на общия пазар (балтийска хамсия).
- Що се отнася до искането на Латвия за специфичен управленски режим в целия залив на Рига и в светлината на научната информация, осигурена от Латвия за конкретната ситуация в този район, Европейският съюз предложи да включи Регламент (ЕО) 88/98 в списъка от актове, които се нуждаят от адаптиране поради присъединяването. Адаптирането на Регламент (ЕО) 88/98 ще бъде в съответствие със следните насоки, които ще бъдат конкретизирани в съответните приложения към Договора за присъединяване:
- двигателната мощ на съдовете, упълномощени да ловуват в залива на Рига, не трябва да надвишава 221 kW;
 - съдовете, упълномощени да ловуват в залива на Рига, ще бъдат включени в списъка;
 - списъкът ще бъде съставен, за да се гарантира, че общия риболовен капацитет, измерен в двигателна мощ (kW), не надвишава наблюдавания през период, представителен за настоящото ниво на дейност в залива на Рига.

Тези технически мерки за консервиране са еднообразни и се прилагат в целия залив на Рига. Предстои да бъдат съгласувани общите принципи (относителна стабилност, изключителна компетентност на Общността) и обща методология за определяне на достъпа до ресурси.

Литва

- Главата отворена: март 2001 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през май 2001 г.)
- Преходни периоди: няма

Малта

- Главата отворена: октомври 2000 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през юни 2002 г)
- Преходни периоди:

Що се отнася до искането на Малта за специфичен режим на управление в рамките на 25 морски мили от изходната линия на Малта, Европейският съюз подчертава, че такъв режим трябва да бъде установен в рамката на Общността и да съответства на реалните консервационни нужди. В светлината на научната информация, осигурена от Малта относно конкретната ситуация в тази област, Европейският съюз може да предвиди включването на Регламент (ЕО) 1626/94 в списъка от актове, изискващи адаптиране поради присъединяването. Адаптирането на Регламент (ЕО) 1626/94 ще бъде направено по време на междинния период в съответствие със следните насоки, които ще бъдат определени в съответния Анекс към Договора за присъединяване:

- риболовът в зона на управление от 25 мили трябва да се ограничи до дребно-машабен брегови риболов, което означава риболовни съдове с обща дължина, по-малка от 12 метра, неизползващи скорости, теглени от двигателна мощ, при посочените по-долу изключения. Цялостната тяга, упражнявана от съдове под 12 метра, не трябва да надвишава нивото от последните години;

- обаче траулери, ненадвишаващи обща дължина от 24 метра, получават правомощието да ловуват в зоната на управление от 25 мили в определени траулерови зони. Общият риболовен капацитет на траулери, измерен в двигателна мощ (kW), не трябва да надвишава наблюдаваната за период, представителен за текущото ниво на капацитет в областта на зоната на управление от 25 мили, като двигателната мощ на всеки отделен траулер, ловуващ във води с дълбочина, по-малка от 200 метра, не трябва да надхвърля 185 kW (250 HP). Тези граници могат да бъдат преразглеждани в светлината на нови квалифицирани научни доказателства, препоръчани от съответните научни органи. Европейският съюз отбелязва, че координатите на траулеровите зони и 200-метровия изобат бяха предоставени от Малта;

- броят на съдовете, участващи в lampuki (Coryphaena hippurus – лов на делфини) се ограничава до максимум 130. Понастоящем има 45 съда между 12 и 24 метра за лов на lampuki, докато останалите съдове са с дължина под 12 метра. Разполагането и поставянето на FADs (рибо-събиращи устройства) през риболовния сезон, който обикновено продължава от август до декември, е отворено за всички рибари от Общността при равни условия, но извън зоната от 12 мили за рибари, които не са малтийци;

- всички съдове, надхвърлящи обща дължина от 12 метра, които имат правомощие да ловуват в зоната на управление от 25 мили и които представляват траулери, съдове, ловуващи с мрежи "lampara", съдове, ловуващи lampuki с FADs и съдове, ловуващи с големи морски мрежи и индустриални въдици риба тон и други силно мигриращи видове, ще бъдат включени в списъка. Всякакви възможни увеличения на риболова трябва да гарантират устойчивата консервация на

зоната.

Подробните правила за съставянето на гореспоменатия списък, за системата за мониторинг на риболова и, при необходимост, за лов на lampuki в зоната на управление от 25 мили, ще бъдат приети в съответствие с процедурата, включена в Член 18 от Регламент (ЕИО) 3760/92. Ще бъдат приети ефективни методи за мониторинг съгласно достиженията на правото на ЕС (acquis). Условието на тази схема за управление на риболова ще бъдат преразгледани на базата на нови квалифицирани научни доказателства, както е препоръчано от съответните научни органи, при присъединяването на Малта, за да се оцени въздействието им върху консервирането на запасите. При присъединяването на Малта проблемът с възможните конфликти между различните риболовни съдове и възможните мерки за намаляването им ще бъдат решавани на ниво Общност. В изпълнение на Регламент (ЕО) 1239/98 се забранява използването на плаващи рибарски мрежи в зоната на управление от 25 метра.

- Що се отнася до искането на Малта за добавяне на известен брой видове риби към списъка, съдържащ се в Приложение I.A от Регламент (ЕИО) 3759/92 (заменен от Регламент (ЕО) 104/2000) за организацията на общия пазар, Европейският съюз може да приеме включването на делфини (*Corypaena hippurus*) в Приложение IV от Регламент (ЕО) 104/2000.

Полша

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през юни 2002 г.)
- Преходни периоди:

приемане включването на хамсия (*Sprattus sprattus*) от балтийския регион в Приложение IV от Регламент (ЕО) 140/2000. Полша оттегли всички останали искания, включително режим на изключване за цялата полска изключителна икономическа зона в Балтийско море.

Словакия

- Главата отворена: октомври 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през октомври 2000 г.)
- Преходни периоди: няма

Словения

- Главата отворена: април 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г. (временно затворена през април 1999 г.)
- Преходни периоди: няма

Index

Chapter 1 : Обща информация.....	p. 1
Chapter 2 : България и Румъния.....	p. 5
Chapter 3 : Новите страни-членки.....	p. 6
Съдържание.....	p. 9